

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Miloslava Výborného a soudců JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D., v právní věci žalobce: **V. P.**, zast. Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s., se sídlem Kovářská 939/4, Praha 9, proti žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy**, odbor cizinecké policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort, se sídlem Kaplanova 2055/4, Praha 4, proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 12. 2018, čj. KRPA-482097-15/ČJ-2018-000022, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 1. 2019, čj. 13 A 2/2019-24,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 1. 2019, čj. 13 A 2/2019-24, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci

[1] Rozhodnutím ze dne 25. 12. 2018, čj. KRPA-482097-15/ČJ-2018-000022, zajistila žalovaná podle § 124 odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., žalobce za účelem správního vyhoštění na dobu 90 dnů.

[2] Proti rozhodnutí žalované podal žalobce dne 14. 1. 2019 u Městského soudu v Praze žalobu, ve které požádal o ustanovení zástupce JUDr. Ing. Jakuba Backy. Uvedl, že se tento advokát cizineckým a azylovým právem zabývá, podílí se na zajištění právní pomoci v zajišťovacích zařízeních pro cizince a byl mu již ustanoven pro řízení o žalobě proti předchozím zajištěním. Se zástupcem byl v kontaktu a vzhledem k jeho poradám v něj měl velkou důvěru. K uvedenému žalobce doložil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 6. 2018, čj. 1 A 55/2018-17, kterým mu byl ustanoven zmiňovaný zástupce.

pokračování

[3] Městský soud v záhlaví citovaným rozhodnutím ustanovil žalobci zástupkyní Organizaci pro pomoc uprchlíkům, z.s. (dále jen „organizace“) a jeho žádost o ustanovení JUDr. Ing. Jakuba Backy zamítl. Vzhledem k tomu, že stěžovatel splnil podmínky pro ustanovení zástupce, městský soud mu z důvodu vhodnosti a hospodárnosti řízení zástupcem ustanovil právě organizaci. Městský soud neshledal důvody pro ustanovení stěžovatelem navrženého advokáta, jemuž by následně musel stát uhradit veškeré náklady za zastupování stěžovatele. Naopak byly splněny veškeré podmínky pro ustanovení organizace, jejíž činnost je financována z veřejných prostředků.

II.

Argumenty kasační stížnosti

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) v kasační stížnosti uvedl, že nebyly dány důvody pro to, aby mu nebyl ustanoven advokát JUDr. Ing. Jakub Backa. Uvedený advokát pravidelně dojíždí do Zařízení pro zajištění cizinců Balková, s věcí již byl seznámen a zastupoval jej v předchozích řízeních. K tomuto advokátovi si stěžovatel již vybudoval důvěru a byly tak dány všechny rozumné důvody k tomu, aby byl stěžovateli ustanoven také pro toto řízení.

[5] S ustanovením organizace zástupcem v předmětném řízení stěžovatel zásadně nesouhlasil. Na rozdíl od advokáta, který je nezávislou osobou a při výkonu profese podléhá samosprávným pravomocím České advokátní komory, naopak organizace jako nezisková právnická osoba takovou garanci kvality zastupování neposkytuje. Stěžovatel nesouhlasil ani s ekonomickými důvody pro ustanovení organizace namísto požadovaného advokáta.

III.

Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[6] Nejvyšší správní soud nenalezl žádné formální vady či překážky projednatelnosti kasační stížnosti, a proto přezkoumal jí napadené usnesení městského soudu v rozsahu a v rámci kasační stížností uplatněných námitek, zkoumaje přitom, zda napadené rozhodnutí či jemu předcházející řízení netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.].

[7] Kasační stížnost je důvodná.

[8] Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jakým je také usnesení o (ne)ustanovení advokáta, nemusí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem a není povinen hradit soudní poplatek. Nejvyšší správní soud proto splnění podmínky dle § 105 odst. 2 s. ř. s. nevyžadoval.

[9] Z rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, čj. 7 Azs 24/2008-141, vyplývá, že vyhovět návrhu na ustanovení konkrétního zástupce bude namíste především tehdy, bude-li takové rozhodnutí opřeno o rozumné a věcné důvody a současně nebude v rozporu s jinými hledisky, které je nezbytné při rozhodnutí o konkrétní osobě zástupce vzít v úvahu. Pokud totiž účastník řízení navrhne konkrétní osobu, která by jej měla zastupovat, obvykle tak činí z důvodů, které pokládá za rozumné a věcně oprávněné. Typicky účastník řízení navrhuje určitou konkrétní osobu tehdy, má-li k ní z určitých důvodů vybudován vztah důvěry, z něhož vyvozuje, že právě ona bude řádně hájit jeho zájmy. Tato důvěra přitom představuje jeden ze základních atributů vztahu mezi advokátem a jeho klientem. Vztah důvěry často vznikne tehdy, zabývala-li se navrhovaná osoba jako zástupce věcí účastníka řízení již dříve (např. v jiném řízení před orgány veřejné moci), zastupovala-li jej v jiné jeho věci, je-li z jiných důvodů obeznána více než jiné osoby s jeho věcí či s jejími významnými aspekty

nebo má-li určité specifické vlastnosti, schopnosti či dovednosti, které jsou předpokladem pro to, že by mohla ve věci účastníka řízení, s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem, vystupovat účinněji než jiné osoby. Takovými specifickými schopnostmi, vlastnostmi či dovednostmi může být dle rozšířeného senátu například specializace navrhovaného zástupce na určitá právní odvětví či schopnost komunikovat s účastníkem řízení v jeho mateřštině nebo jiném jazyce, kterým se dorozumí.

[10] Shora uvedené však má dle rozšířeného senátu své limity. Právo účastníků řízení na ustanovení konkrétního zástupce totiž nemůže mít podobu práva absolutního. Za rozumné a věcně oprávněné důvody tak zpravidla nebude možno považovat návrh na ustanovení konkrétního zástupce jen proto, že takový zástupce je všeobecně znám (například díky tomu, že často vystupuje v médiích, nebo že se jako advokát těší vynikající pověsti). Další meze práva na ustanovení konkrétního zástupce pak zcela jistě musí existovat pro případ možného zneužití předmětného práva (opakované změny návrhu na konkrétního zástupce, zneužití práva na ustanovení konkrétního zástupce jako obstrukčního prostředku pro řízení před soudem). Rozšířený senát tak shrnul, že v situacích, kdy navrhne účastník řízení ustanovit svým zástupcem konkrétní osobu a zjistí-li soud, že tento návrh je opřen o rozumné a věcně oprávněné důvody, pak je namíste zpravidla takovému návrhu vyhovět. Důvodem pro nevyhovění návrhu na ustanovení konkrétního zástupce mohou být především okolnosti, které svou povahou či významem převažují nad respektováním rozumných a věcně oprávněných důvodů, které účastník uvedl ve svém návrhu.

[11] V nyní posuzované věci stěžovatel navrhl ustanovení advokáta s odůvodněním, že konkrétně jemu důvěruje. Právě vztah důvěry (v daném případě založený tím, že navrhovaný advokát stěžovatele zastupuje v jiném řízení) přitom rozšířený senát považuje za rozumný a věcně oprávněný, aby mu mohlo být vyhověno. Výjimky z tohoto pravidla je třeba dle rozšířeného senátu vykládat restriktivním způsobem, přičemž musí jít o okolnosti, které svojí povahou či významem převažují nad respektováním rozumných a věcně oprávněných důvodů.

[12] Městský soud ustanovil zástupcem namísto navrhovaného advokáta organizaci s poukazem na hospodárnost řízení, neboť v případě ustanovení požadovaného advokáta by státu vznikla povinnost hradit mu odměnu, zatímco činnost organizace je financována „z veřejných prostředků, případně jí jsou za zastupování hrazeny pouze prokázané hotové výdaje“.

[13] Nejvyšší správní soud s uvedenou argumentací městského soudu nesouhlasí. Poukaz na hospodárnost řízení není případný. Smyslem ustanovení zástupce je umožnit účastníku řízení, který nemá dostatečné finanční prostředky, kvalifikované právní zastoupení za účelem zvýšení ochrany jeho práv. Takové zastoupení je pro účastníka řízení bezplatné a zákon předpokládá, že hotové výdaje i odměnu zástupce platí v takovém případě stát. Jestliže v dané věci dospěl městský soud k závěru, že u stěžovatele jsou dány předpoklady pro ustanovení zástupce, je povinen zástupce ustanovit. Při úvaze o osobě zástupce pak skutečnost, že stát bude případně muset platit odměnu resp. hotové výdaje ustanoveného zástupce, nemůže být důvodem převažujícím nad zájmen stěžovatele na zastoupení konkrétním zástupcem, jestliže je jeho návrh podložen rozumnými a věcnými důvody jako je tomu v projednávané věci. Nad rámec uvedeného Nejvyšší správní soud dodává, že z odůvodnění usnesení městského soudu není zřejmé, v čem by úspora státu spočívala, jestliže městský soud vycházel z toho, že náklady na ustanovení advokáta jsou hrazeny z prostředků státu a činnost organizace je financována z „veřejných prostředků“, tedy zřejmě rovněž z prostředků státu.

[14] Jak bylo shora konstatováno, stěžovatel svou žádost o ustanovení Mgr. Ing. Backy rozumně a věcně odůvodnil tím, že ho tento advokát zastupuje v jiném současně probíhajícím

pokračování

řízení, je proto s jeho případem seznámen a stěžovatel k němu má důvěru. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že neshledal důvody k tomu, aby nebylo vyhověno návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů v osobě Mgr. Ing. Jakuba Backy.

[15] Na okraj budiž poznamenáno, že toto kasační rozhodnutí i co do odůvodnění věrně sleduje recentní judikaturu zdejšího soudu zabývající se otázkou právě v nynějším řízení řešenou (srov. např. rozsudek ze dne 11. 1. 2018, čj. 5 As 330/2017-19).

IV.

Závěr a náklady řízení

[16] Pro uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadené usnesení městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Právním názorem, který vyslovil Nejvyšší správní soud ve zrušujícím rozsudku, je městský soud vázán (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[17] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v konečném rozhodnutí v dané věci (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně 13. března 2019

JUDr. Miloslav Výborný
předseda senátu